

Секція: Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Семенова В.Г.

*доцент кафедри економіки підприємства,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Сьогодні все більшого значення для ефективного розвитку вітчизняних підприємств набуває створення та використання інтелектуальної власності підприємства та формування інституту інтелектуальної власності в Україні.

Інтелектуальна власність (ІВ) - це результат інтелектуальної та творчої діяльності. Відповідно до законодавства України до об'єктів інтелектуальної власності відносяться: комп'ютерні програми; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; раціоналізаторські пропозиції; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці та інші [1, с. 420].

Дослідженням теоретичних та практичних питань використання інтелектуальної власності підприємства присвячені наукові праці таких вітчизняних та зарубіжних авторів як П. М. Цибульов, В. П. Чеботарьов, М. В. Вачевський, П. Г. Перерва, В. Г. Зінов, Г. В. Сміт, В. Д. Базилевич, Ю. М. Кузнєцов, П. Т. Бубенко, В. П. Тодосійчук, А. Ю. Шатранов, М.П. Войнаренко, Н.А. Пономарьов та інші.

Формування інституту інтелектуальної власності в Україні розпочалось із прийняття відповідних законів, серед яких можна виділити: "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", "Про охорону прав на промислові зразки", "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", "Про авторське право і суміжні права", "Про захист економічної конкуренції". Створено Державний департамент інтелектуальної власності, який підпорядковує: Український інститут промислової власності, Українське агентство з авторських і суміжних

прав, Інститут інтелектуальної власності і права, Державне підприємство "Інтелзахист". У структурі Державного департаменту інтелектуальної власності створені окремі підрозділи державних інспекторів з питань інтелектуальної власності [2, с. 104].

Однак сьогодні, на жаль, можна констатувати, про гальмування процесів ефективного використання інтелектуальної власності підприємств. Ці тенденції є особливо загрозливими сьогодні, у той час, коли Україна інтегрується у світовий економічний простір. Досвід розвинених країн показує, що тільки ті підприємства, які ефективно використали свій інтелектуальний потенціал змогли зміцнити свої позиції у конкурентній боротьбі та досягти успіху у своїй сфері діяльності.

Аналіз статистичних даних щодо інноваційної діяльності підприємств та створення об'єктів інтелектуальної власності протягом останніх років, проведений в роботі [3] показав, що спостерігаються негативні тенденції на вітчизняних підприємствах, які проявляються у зменшенні загальної суми витрат на інновації, у тому числі витрати на придбання інших зовнішніх знань і придбання машин, обладнання та програмного забезпечення та у зниженні кількості надходження заявок на винаходи і корисні моделі в пріоритетних галузях промисловості України як за окремими галузями, так і в цілому, що свідчить про неефективність використання об'єктів інтелектуальної власності на вітчизняних підприємствах [3, с. 165-166].

Науковці виділяють такі основні перешкоди для ефективного використання інтелектуальної власності в Україні: недоліки вітчизняного законодавства у сфері забезпечення прав власності на ІВ; недосконалість системи захисту прав ІВ; відсутність ефективного механізму оцінки вартості об'єктів ІВ; проблеми, пов'язані з комерціалізацією об'єктів інтелектуальної власності; недоліки, пов'язані з інформаційним забезпеченням щодо створення та поширення ІВ та інші [2; 4].

На наш погляд, основними шляхами підвищення ефективності використання інтелектуальної власності підприємств є:

1. Формування комплексної системи державної підтримки винахідництва, новаторства та творчої інтелектуальної праці.
2. Удосконалення законодавчої сфери на базі кращого світового нормативного та законодавчого досвіду.
3. Створення ефективної системи охорони та захисту прав інтелектуальної власності.
4. Державна підтримка громадських організацій з питань охорони прав інтелектуальної власності.
5. Побудова дієвого механізму оцінки вартості об'єктів ІВ та нормативне забезпечення оцінки вартості нематеріальних активів.
6. Удосконалення системи обліку об'єктів ІВ.
7. Формування мотиваційного механізму створення об'єктів ІВ.
8. Сприяння на державному рівні процесам комерціалізації інтелектуальної власності.
9. Побудова системи інформаційного забезпечення щодо створення та поширення ІВ.
10. Спрощення процедури оформлення прав на об'єкти ІВ.
11. Формування дієвого механізму трансферу технологій за кордон та сприяння підприємствам, що здійснюють таку діяльність [3, с. 168]

Список використаної літератури

1. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. на 25 серпня 2010 року (Відповідає офіц. текстові) – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 260 с.
2. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2013. – 124 с.
3. Семенова В. Г. Проблеми використання інтелектуальної власності в діяльності підприємств / В. Г. Семенова // Вісник соціально-економічних досліджень ОНЕУ. – 2014. - № 54. – с. 164 - 169.
4. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : підручник / В. Д. Базилевич. – К. : Знання, 2006. – 432 с.